

RINGERIKE
KOMMUNE

Rådmannens forslag til
Budsjett 2023 og Handlingsplan 2023 - 2026

Offentliggjøring 19.10.2022, formannskapetets møte

Innhold:

- Innledning v/rådmannen
- Utgangspunkt for budsjett 2023 – Status 2022 og Statsbudsjett 2023
- Hovedlinjer i rådmannens forslag
- Driftsbudsjett og finansielle måltall (handlingsregler)
- Driftsrammer og tiltak i sektorene
- Investeringsbudsjettet
- Eiendomsskatt
- Selvkost

RINGERIKE
n æ r m e s t d e t m e s t e

- **Årsprognosen** for kommunens driftsresultat viser et merforbruk for kommunen totalt sett på 56 millioner kroner. Det betyr at årets planlagte avsetning til disposisjonsfond (årets overskudd), 24,9 millioner kroner, ikke lar seg gjennomføre. I tillegg vil det bli nødvendig med en inndekning på litt over 31 millioner kroner fra eksisterende disposisjonsfond.
- De aller fleste **driftssektorene** sliter med å holde seg innenfor budsjetterte rammer i år og samlet sett meldes det en prognose som viser et merforbruk opp mot 95 millioner kroner. Dette veies noe opp mot forventet merinntekt på 35 millioner kroner i rammetilskudd i forbindelse med koronakompensasjon mot slutten av året, og mottatt utbytte fra kraftselskaper som ligger 4 millioner kroner over budsjetterte nivåer.
- **Bildet er sammensatt**, men i hovedsak kan vi si at det er årets økte strømutfgifter som utgjør det meste av avviket. Årsprognosen viser strømutfgifter som ligger 58 millioner kroner over budsjettert nivå.
- I tillegg til årsprognose på driftsresultatet kommer også årets resultat fra forvaltningen av **Fossefondet**. Det er i år budsjettert med en avkastning på 9 millioner kroner. Årets avkastning ved utgangen av september er negativ med 22,2 millioner kroner som tilsvarer -11,74 prosent. Det går mot det første året med negativ avkastning. Avviket mot budsjett vil bli dekket av kommunens disposisjonsfond, og vil ikke påvirke kommunens tjenestenivå.
- De største **økonomiske usikkerhetsmomentene** for resten av året vil være endelig skatteinntekt, strømutfgifter, nivået på koronakompensasjon og resultat i Fossefondet. Alle disse vil få utslag i millionbeløp opp eller ned i forhold til årsprognosen.

Hovedlinjer i Statsbudsjett 2023 – økonomisk utslag for kommunene:

- Regjeringens hovedbudskap i budsjettforslaget 2023 er at statens utgifter vil vokse betydelig mer enn statens inntekter fra fastlandsøkonomien. Hovedgrunnen til dett er økte utgifter i folketrygden, mottak flyktninger, forsvar, strømstøtte, høy prisvekst og mindre bruk av oljepenger. Regjeringen påpeker at kommunene i stor grad er rustet for å håndtere utfordrende tider med store disposisjonsfond og få kommuner i ROBEK.
- Kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 1,7 milliarder kroner i 2023 og det legges til grunn en deflator på 3,7 prosent. Vekst og deflator skal dekke demografiutviklingen og pris- og lønnsvekst i 2023.
- Veksten i frie inntekter i Regjeringen sitt forslag vil kun håndtere demografiutviklingen i kommunene
- Regjeringen oppfordrer kommunene til å omorganisere og effektivisere tjenestene for å skaffe økonomisk handlingsrom.
- Prisvekst for 2022 utover 3,7 prosent deflator fra RNB 2022 kompenseres ikke. Forventet deflator for 2022 er rundt 5,3 prosent.
- Det er forventet en reduksjon av skatteinntekter for kommunene i landet på fem prosent sammenlignet med inntekten i 2022, for Ringerike kommune er det forventet reduksjon på 5,6 prosent. Hovedårsaken til redusert skattenivå er ekstraordinære høye utbytteskatteinntekter i 2022.
- Økt beskatning kraft og havbruksnæring – fordeles til stat og kommuner
- Stans i Husbankens investeringstilskudd for omsorgsplasser

Hovedlinjene i rådmannens forslag:

- Det blir ett år preget av store økonomiske utfordringer både for kommunen, landet for øvrig og ikke minst for innbyggerne våre. Vi må nå inn i utviklingsfokusert vi hadde før pandemien for å løse de store driftsutfordringene vi har i 2023.
- Ekstreme høye strøm- og energikostnader, økte renteutgifter og høy inflasjons- og lønnsvekst har satt kommunens økonomi under et ytterligere sterkt press. I 2022 må kommunen derfor bruke av oppsparte reserver. For ikke ytterligere å tappe disse reservene er det nødvendig å redusere og ta ned driften i 2023.
- De siste årene har antall ansatte i organisasjonen økt utover det utviklingen i demografien skulle tilsi. Vi må derfor ned på et driftsnivå fra før pandemien og dette innebærer at tjenestene må redusere bemanningen i 2023.
- De viktige satsingene og tiltakene i budsjettet tar utgangspunkt i tre store samfunnsutfordringer;
 - Den demografiske utviklingen
 - Økt sårbarhet, opplevelse av utenforskap og sosial ulikhet
 - Dagens spesielle situasjon med krig i Ukraina, høy inflasjon, økte renter, høye drivstoff- og strømpriser som gir store økonomiske utfordringer for husholdningene
- Ringerike forventer en anmodning om bosetting av flyktninger på om lag det samme antallet (135) som i 2023.
- Sektorenes rammer blir justert – Konsekvensjustert etter år med merforbruk og krav om lavere ressursbruk på lønnspostene
- Følger opp lokalpolitiske vedtak og lovpålagte oppgaver
 - Klimabudsjettet vil være et viktig styringsverktøy for å nå målene i klimastrategien
 - Se langt nok fremover for å legge til rette for fremtiden uten at dette gir handlingslammelse på kort sikt

- I rådmannens forslag er det tatt hensyn til sektorenes økonomiske utfordringer de siste årene. Tjenestenivået og ressursbruk er vurdert opp mot tidligere års budsjetter og det er foretatt konsekvensjusteringer ved at sektorene er tilført 60,6 millioner kroner i økte budsjетtrammer.
- Det er behov for å redusere ressursbruken med 53 millioner kroner for å balansere utgiftene mot inntektene. Størstedelen av kommunens utgifter er på lønn, og reduksjonen må fokuseres mot det området.
- Driftsjustering av lønn, samlet 53 millioner kroner:
 - Administrasjon og fellestjenester 1,7 millioner kroner
 - Strategi og utvikling 1,7 millioner kroner
 - Utdanning og familie 21,3 millioner kroner
 - Helse og omsorg 24 millioner kroner
 - Teknisk, kultur og idrett 4,3 millioner kroner
- Justeringen utgjør rundt 3,6 prosent av sektorenes lønnsmasse som kan styres av leder.

	Regnskap	Regnskap
	2021	2020
Sum fastlønn:	1 075 183 648	1 027 373 267
Sum sykelønnsref:	-77 329 385	-70 137 205
Sum Vikarer:	75 558 786	62 357 541
Sum overtid:	28 939 557	18 466 182

Hvordan løse driftsjustering lønn?

Reduksjonen er fordelt ut på sektorene etter størrelse og skal i hovedsak løses ved:

- mindre bruk av variable lønnsmidler som vikarer, ekstrahjelp og overtid
- vakante stillinger holdes ledige i perioder
- behovet for stillinger vurderes ved naturlig avgang
- forbedring av turnusplaner
- redusert sykefravær

For å oppnå en bærekraftig økonomisk drift fremover er det nødvendig å arbeide smartere, ha kompetente ansatte og finjustere organisasjonen gjennom god ledelse i sektorene.

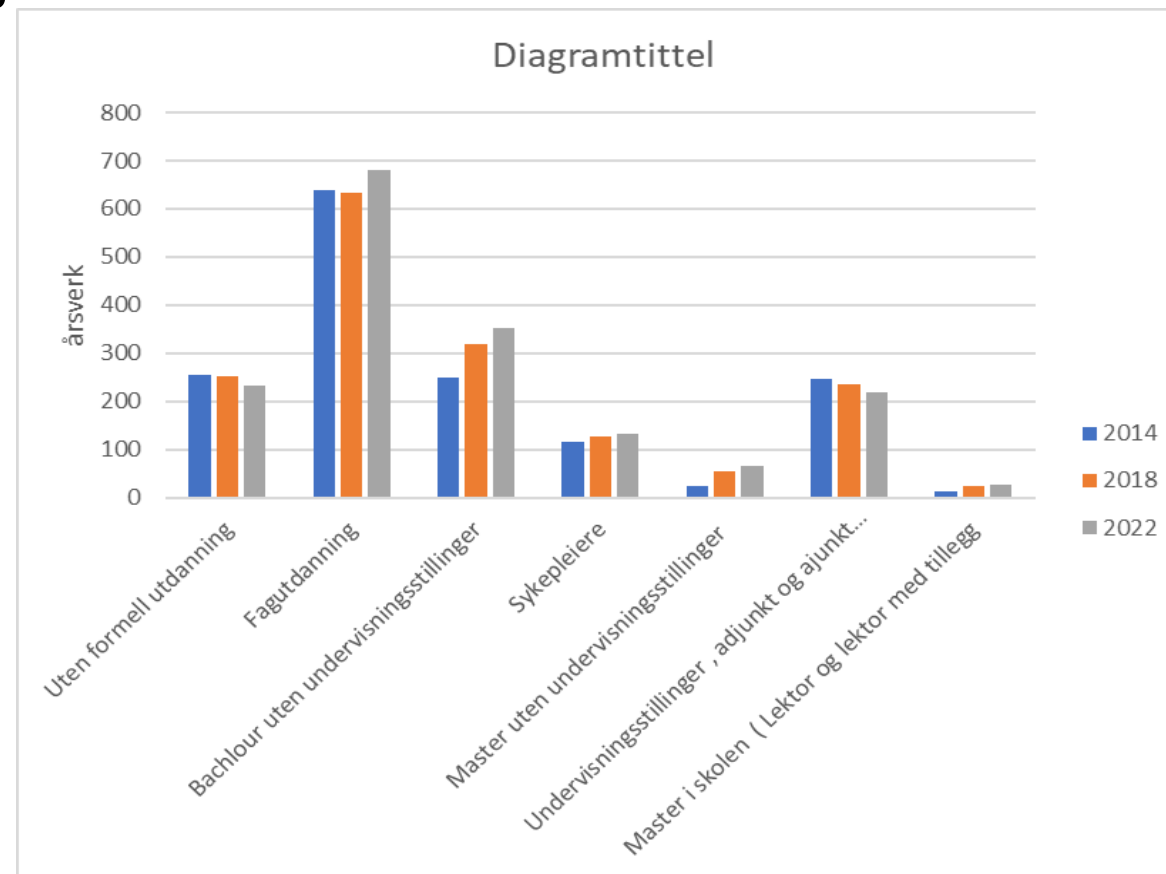

Kompetanseutvikling i organisasjonen:

- Nedgang i ansatte uten formell utdanning
- Økning i ansatte med bachelor, fagutdanning og master
- Økning i antall med sykepleierutdannelse
- Færre undervisningsstillinger med adjunktittel

	År	2014	2018	2022
Stillinger				
Uten formell utdanning		255	252	232
Fagutdanning		639	632	680
Bachlour uten undervisningsstillinger		250	319	353
Sykepleiere		117	127	134
Master uten undervisningsstillinger		23,5	54	65
Undervisningsstillinger , adjunkt og ajunkt med tillegg		248	235	220
Master i skolen (Lektor og lektor med tillegg		14	23	28

Utvikling av årsverk og antall ansatte totalt og pr sektor fra 2015 til 2022

	2015		2017		2019		2021		2022		ENDRINGER		Merknader
	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	
Ringerike kommune	1676	2129	1782	2260	1859	2280	1890	2243	1920	2249	244	120	
Gj sn stillingsprosent	78,7		78,85		81,53		84,25		85,37				
Pr sektor													
Politisk	1,2	2	2	2	1,5	2	2	2	2	2	0,8	0	
Adm. og fellestj. inkl lærlinger	88	96	101	112	114,5	133	84	99	77	96	-11	0	IT overført strategi og utvikling
<i>hvorav lærlinger</i>	4,5	9	6	12	16	32	16	32	17,5	35			
Utdanning og familie inkl kultur	678	822	757	915	764	895	763	882	775	886	97	64	Kultur overført TKI
Helse og omsorg	698	982	695	989	739,5	995	761	959	769	947	71	-35	
TKI inkl utbygging	181,7	196	189	200	188	201	214,5*	231	220,5	238	38,8	42	Kultur overført TKI
Strategi og utvikling	29,4	31	38	42	51,5	54	65,5	67	76,5	79	47,1	48	IT overført til strategi og utvikling

- Antall årsverk har steget med 244 fra 2015 til 2022
- Stillingsprosenten øker fra gjennomsnitt 78,7 i 2015 til 85,37 i 2022 – Heltidskultur
- Samtlige sektorer har økning i antall årsverk...

Driftsbudsjettet

RINGERIKE
nærmest det meste

Utvalgte nøkkeltall

2 721 501

Totale driftsinntekter

2 655 238

Totale driftsutgifter

-12 581

Netto driftsresultat

0,5 %

Driftsresultat i prosent av driftsinntekter

31 277

Antall innbyggere

130 503

Renteutgifter

3 013 913

Netto lånegjeld

165 000

Avdrag

75 000

Eiendomsskatt

6,7 %

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

247 055

Disposisjonsfond

384 800

Årlige investeringer

De store inntektene:

Tall i millioner kroner	2021	2022	Økonomiplanperioden			
	Regnskap	Rev. Budsj.	2023	2024	2025	2026
Skatt på inntekt og formue	-993	-1 060	-1 021	-1 029	-1 026	-1 027
Ordinært rammetilskudd	-883	-812	-923	-923	-923	-923
Skatt på eiendom	-56	-57	-75	-75	-75	-75
Andre generelle statstilskudd	-19	-20	-20	-20	-20	-20
Sum Sentrale inntekter	-1 952	-1 949	-2 039	-2 047	-2 044	-2 044

- Skatt og rammetilskudd samlet øker med 72 millioner kroner fra 2022 til 2023
- Eiendomsskatt er forventet høyere i 2023 på grunn av retaksering av eiendomsverdier
- I tillegg til disse sentrale inntektene økes også:
 - Forventet utbytte fra kraftselskapene økes fra 32 millioner kroner i budsjett 2022 til 60 millioner kroner i 2023.
 - Priser på kommunale tjenester med minst 5 prosent
 - Integreringstilskudd øker fra 40 millioner mottatt i 2022 til 67 millioner i 2023. Må ses i sammenheng med økte utgifter i forbindelse med bosetting og økning i antall innbyggere.

De store utgiftene:

Tall i millioner kroner

	2021	2022	Økonomiplanperioden			
	Regnskap	Rev. Budsj.	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 787	1 790	1 845	1 839	1 824	1 814
Renteinntekter og utbytte	-38	-45	-105	-105	-97	-87
Renteutgifter, prov. og andre fin.utg.	46	61	131	141	141	141
Avdrag på lån	142	146	165	173	179	179
Til ubundne avsetninger	0	22	30	30	30	30

- Strømutgifter økes med 45 millioner kroner
- Netto renteutgifter økes med 37 millioner kroner, og avdrag øker med 19 millioner kroner

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000							
	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskudd	-882 767	-859 528	-811 528	-923 001	-923 001	-923 001	-923 001
Inntekts- og formuesskatt	-992 977	-945 485	-1 060 485	-1 021 000	-1 028 895	-1 026 408	-1 026 551
Eiendomsskatt	-56 351	-57 000	-57 000	-75 000	-75 000	-75 000	-75 000
Andre generelle driftsinntekter	-19 478	-19 861	-19 861	-19 900	-19 900	-19 900	-19 900
Sum generelle driftsinntekter	-1 951 573	-1 881 874	-1 948 874	-2 038 901	-2 046 796	-2 044 309	-2 044 452
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 787 046	1 719 965	1 789 958	1 844 637	1 839 179	1 823 507	1 814 388
Avskrivninger	148 758	128 000	128 000	128 000	128 000	128 000	128 000
Sum netto driftsutgifter	1 935 805	1 847 965	1 917 958	1 972 637	1 967 179	1 951 507	1 942 388
Brutto driftsresultat	-15 769	-33 909	-30 916	-66 264	-79 617	-92 802	-102 064

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000							
	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Renteinntekter	-14 412	-12 980	-12 980	-44 820	-44 820	-44 820	-44 820
Utbytter	-25 540	-32 000	-32 000	-60 000	-60 000	-52 000	-42 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-18 089	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Renteutgifter	46 141	60 503	60 503	130 503	141 003	141 003	141 003
Avdrag på lån	142 256	146 000	146 000	165 000	173 000	179 000	179 000
Netto finansutgifter	130 357	152 523	152 523	181 683	200 183	214 183	224 183
Motpost avskrivninger	-148 758	-128 000	-128 000	-128 000	-128 000	-128 000	-128 000
Netto driftsresultat	-34 170	-9 386	-6 393	-12 581	-7 434	-6 619	-5 881

Disponering av netto driftsresultat:

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000							
	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Overføring til investering	8 070	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	66 862	7 489	7 489	8 947	5 882	5 777	5 772
Bruk av bundne driftsfond	-89 816	-23 003	-23 003	-26 367	-28 449	-29 159	-29 892
Avsetninger til disposisjonsfond	49 054	24 900	21 907	30 000	30 000	30 000	30 000
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	34 170	9 386	6 393	12 580	7 433	6 618	5 880
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000							
	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Folkevalgte og revisjon	12 860	11 591	12 084	11 279	11 279	11 279	11 279
Administrasjon og fellestjenester	90 532	79 905	80 635	88 450	86 330	88 450	86 330
Strategi og utvikling	54 573	59 974	64 600	63 401	63 151	62 551	62 551
Utdanning og familie	724 206	672 290	707 713	730 889	715 849	715 788	715 727
Helse og omsorg	769 027	750 543	792 947	819 485	822 398	818 184	817 970
Teknisk, kultur og idrett	208 996	186 924	193 241	239 337	237 180	229 816	222 419
Selvkost	-55 302	-65 205	-65 205	-86 935	-89 115	-95 447	-98 472
Avsetninger, overføringer	-35 390	7 951	-12 049	-39 006	-30 777	-30 813	-27 853
Skatt og rammetilskudd	-539	0	0	0	0	0	0
Finans	271	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	1 769 234	1 703 974	1 773 967	1 826 900	1 816 295	1 799 808	1 789 951

Driftsrammer og tiltak pr sektor

RINGERIKE
nærmest det meste

Folkevalgte og revisjon:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	11 591	11 591	11 591	11 591
Sum Vedtak forrige periode	-250	-250	-250	-250
Konsekvensjustert budsjett	-250	-250	-250	-250
Konsekvensjustert ramme	11 341	11 341	11 341	11 341
Nye tiltak				
VKR revisjonshonorar	138	138	138	138
Sum Nye tiltak	138	138	138	138
Nye tiltak og realendringer budsjett	138	138	138	138
Sum Interne rammeendringer	-200	-200	-200	-200
Interne rammeendringer	-200	-200	-200	-200
Ramme 2023-2026	11 279	11 279	11 279	11 279

Administrasjon og fellestjenester:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	79 905	79 905	79 905	79 905
Sum Tekniske justeringer	-753	-753	-753	-2 873
Sum Vedtak forrige periode	2 120	0	2 120	2 120
Sum Budsjettendring i år	260	260	260	260
Konsekvensjustert budsjett	1 627	-493	1 627	-493
Konsekvensjustert ramme	81 532	79 412	81 532	79 412
Innsparingstiltak				
Driftsjustering lønn	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Sum Innsparingstiltak	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Nye tiltak				
Konsekvensjustering	8 459	8 459	8 459	8 459
Økt kontingent KS	75	75	75	75
Økt pensjonssats KLP	84	84	84	84
Sum Nye tiltak	8 618	8 618	8 618	8 618
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 918	6 918	6 918	6 918
Ramme 2023-2026	88 450	86 330	88 450	86 330

Strategi og utvikling:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	59 974	59 974	59 974	59 974
Sum Tekniske justeringer	1 469	1 469	1 469	1 469
Sum Vedtak forrige periode	-2 000	-2 250	-2 250	-2 250
Sum Budsjettendring i år	4 540	4 540	4 540	4 540
Konsekvensjustert budsjett	4 009	3 759	3 759	3 759
Konsekvensjustert ramme	63 983	63 733	63 733	63 733
Politisk vedtak				
KS 71/22 økt tilskudd Visit Innlandet	160	160	160	160
Sum Politisk vedtak	160	160	160	160
Innsparingstiltak				
Driftsjustering lønn	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Sum Innsparingstiltak	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700

Strategi og utvikling:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Nytt tiltak				
Utredning kvikkleiresoner	600	600	0	0
Økt pensjonssats KLP	58	58	58	58
Økt utgift veterinærvakt	300	300	300	300
Sum Nytt tiltak	958	958	358	358
Nye tiltak og realendringer budsjett	-582	-582	-1 182	-1 182
Ramme 2023-2026	63 401	63 151	62 551	62 551

Utdanning og familie:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	672 290	672 290	672 290	672 290
Sum Tekniske justeringer	23 075	23 075	23 075	23 075
Sum Vedtak forrige periode	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Budsjettendring i år	21 623	21 623	21 623	21 623
Konsekvensjustert budsjett	43 698	43 698	43 698	43 698
Konsekvensjustert ramme	715 988	715 988	715 988	715 988
Innsparingstiltak				
Driftsjustering lønn	-21 300	-21 300	-21 300	-21 300
Leie av paviljonger ved Ringerikshallen avsluttes	0	-1 415	-1 415	-1 415
Sum Innsparingstiltak	-21 300	-22 715	-22 715	-22 715

Utdanning og familie:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Nye tiltak				
Flyktningetjenesten - økt volum av tjenesten som følge av flere bosettinger	12 100	0	0	0
Gratis 12 timer SFO for 1.trinn - helårseffekt	3 000	3 000	3 000	3 000
Konsekvensjustering	16 577	16 577	16 577	16 577
Opplæringstilskudd til barn og unge som søker opphold i Norge - elever i omsorgssenter	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Redusert makspris - foreldrebetaling i barnehage	260	260	260	260
Redusert pensjonspremie SPK	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Strømutgifter	302	277	216	155
Økt bemanning kriseberedskap helsekontoret	350	350	350	350
Økt bemanning PP-tjenesten - helårseffekt	1 500	0	0	0
Økt driftstilskudd til private barnehager	8 210	8 210	8 210	8 210
Økt elevtall i forsterkede enheter i grunnskole	1 200	1 200	1 200	1 200
Økt pensjonssats KLP	402	402	402	402
Sum Nye tiltak	36 201	22 576	22 515	22 454
Nye tiltak og realendringer budsjett	14 901	-139	-200	-261
Ramme 2023-2026	730 889	715 849	715 788	715 727

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	750 543	750 543	750 543	750 543
Sum Tekniske justeringer	20 258	20 258	20 258	20 258
Sum Budsjettendring i år	15 319	15 319	15 319	15 319
Konsekvensjustert budsjett	35 577	35 577	35 577	35 577
Konsekvensjustert ramme	786 120	786 120	786 120	786 120
Politisk vedtak				
KS 67/22 Nytt sykehjem 2030 - finansiering av mulighetsstudie	1 000	4 000	0	0
KS 80/22 Samarbeidsavtale mellom Blå Kors Tjenesteproduksjon Ringerike AS og Ringerike kommune	1 000	1 000	1 000	1 000
KS 94/22 Avtalen med Matchbox sies opp	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
KS 97/20 Kjøp av tre nye VTA-plasser	650	650	650	650
Sum Politisk vedtak	-850	2 150	-1 850	-1 850
Innsparingstiltak				
Driftsjustering lønn	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000
Sum Innsparingstiltak	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Nye tiltak				
Barnekoordinator	1 000	1 000	1 000	1 000
Boligstiftelsen - økt husleie	4 438	4 438	4 438	4 438
Boligtjenesten - økt husleieinntekt	-2 232	-2 232	-2 232	-2 232
Driftstilskudd Krisesenter	273	273	273	273
Driftstilskudd Legevakt	983	983	983	983
Hvalsmoen - helseavdelingen	2 200	2 200	2 200	2 200
Kjøp av spesialkompetanse utenfor egen tjenesteproduksjon	12 000	12 000	12 000	12 000
Konsekvensjustering	25 350	25 350	25 350	25 350
Strømutgifter	286	199	-15	-229
Tilskudd til etablering og tilpasning	3 000	3 000	3 000	3 000
Økning i økonomisk sosialhjelp	5 000	5 000	5 000	5 000
Økt basistilskudd til fastleger	2 600	2 600	2 600	2 600
Økt inntekt institusjons- og hjemmetjenester	-500	-500	-500	-500
Økt matbudsjett på institusjonene	1 300	1 300	1 300	1 300

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Økt pensjonssats KLP	877	877	877	877
Økt statlig sats basistilskudd til leger	1 140	1 140	1 140	1 140
Økt statlig sats driftstilskudd fysioterapeuter	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	58 215	58 128	57 914	57 700
Nye tiltak og realendringer budsjett	33 365	36 278	32 064	31 850
Ramme 2023-2026	819 485	822 398	818 184	817 970

Teknisk, kultur og idrett:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	186 924	186 924	186 924	186 924
Sum Tekniske justeringer	5 041	5 041	5 041	5 041
Sum Budsjettendring i år	2 107	2 107	2 107	2 107
Konsekvensjustert budsjett	7 148	7 148	7 148	7 148
Konsekvensjustert ramme	194 072	194 072	194 072	194 072
Driftskonsekvens				
Driftskonsekvens nye anlegg og veier	1 000	1 250	1 250	1 250
Prisvekst og økte driftsutgifter som følge av investeringer	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Driftskonsekvens	2 500	2 750	2 750	2 750
Politisk vedtak				
FS 09/22 Driftstilskudd Skiforeningen sanitæranlegg Ringkollen	50	50	50	50
KS 112/22 Økt driftstilskudd Ringeriksbadet	300	300	300	300
Verdibevarende vedlikehold inkludert tilstandsanalyser kommunale eiendommer	500	500	500	500
Sum Politisk vedtak	850	850	850	850

Teknisk, kultur og idrett:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Innsparingstiltak				
Avvikle leie Follum	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Driftsjustering lønn	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300
Sum Innsparingstiltak	-5 300	-5 300	-5 300	-5 300
Nye tiltak				
BUA ny stillingsressurs	350	350	350	350
Eiendomsutvikler	500	1 100	1 100	1 100
Konsekvensjustering	10 131	10 131	10 131	10 131
Ny transportavtale Nasjonal transporttjeneste for medier	50	50	50	50
Prisvekst og økte driftsutgifter som følge av investeringer	3 500	3 500	3 500	3 500
Strømutgifter	30 512	27 505	20 141	12 744
Styrking kulturenheten	500	500	500	500
Verdibevarende vedlikehold inkludert tilstandsanalyser kommunale eiendommer	1 500	1 500	1 500	1 500
Økt pensjonssats KLP	172	172	172	172
Sum Nye tiltak	47 215	44 808	37 444	30 047
Nye tiltak og realendringer budsjett	45 265	43 108	35 744	28 347
Ramme 2023-2026	239 337	237 180	229 816	222 419

Avsetninger, overføringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	7 951	7 951	7 951	7 951
Sum Tekniske justeringer	15 000	15 000	15 000	15 000
Sum Vedtak forrige periode	0	246	250	250
Konsekvensjustert budsjett	15 000	15 246	15 250	15 250
Konsekvensjustert ramme	22 951	23 197	23 201	23 201
Nye tiltak				
Budsjettkorrigeringer og rydding krematoriet	-120	-120	-120	-120
Refusjon ressurskrevende tjenester	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Sentrale pensjonsjusteringer fellesområdet	-4 542	-4 542	-4 542	-4 542
Strømutgifter	146	129	89	49
Utleie Legevaksbygg og Kriesenter	-1 861	-1 861	-1 861	-1 861
Økt tilskudd kirkelig fellesråd	2 244	2 244	2 244	2 244
Økte inntekter integreringstilskudd	-50 500	-50 500	-50 500	-50 500
Økte inntekter konsesjonskraft	-8 150	-4 150	-4 150	-1 150
Sum Nye tiltak	-77 783	-73 800	-73 840	-70 880
Nye tiltak og realendringer budsjett	-77 783	-73 800	-73 840	-70 880
Sum Interne rammeendringer	15 826	19 826	19 826	19 826
Interne rammeendringer	15 826	19 826	19 826	19 826
Ramme 2023-2026	-39 006	-30 777	-30 813	-27 853

Investeringsbudsjettet

RINGERIKE
nærmest det meste

Investeringsbudsjettet – egne investeringsprosjekter:

Hovedprosjekt	Tidligere bevilget	2023	2024	2025	2026	Sum i planperioden
Egne investeringsprosjekter:						
Hjelpemiddellageret / velferdsteknologi	4 827	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Hov ungdomsskole	350 000	28 000				28 000
Ny hovedbrannstasjon	2 000	1 000	5 000	100 000	95 000	201 000
Haugsbjgd arena med lokaler til undervisning	36 000	82 000				82 000
Hvelven omsorgssenter - tekniske installasjoner	13 000	8 300				8 300
Uteområde skole	1 000	5 000	4 000			9 000
Veienmarka ungdomsskole	23 500	5 000				5 000
Ringeriksgata veianlegg	4 800	1 200				1 200
FDV-system	500	1 000				1 000
Digitaliseringsverktøy TKI	2 950	1 200	1 000	1 000	1 000	4 200
Gatelys	2 000	2 000	2 000	2 000		6 000
Etablering av ladepunkter elbil - tjenestebiler	6 400	1 000	1 000			2 000
Byutvikling	-3 422	10 000	5 000			15 000
Carporter Hensmoen	0	2 000				2 000
Energiøkonomisering bygg	Løpende	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Inv.tilskudd Ringerike kirkelige fellesråd	Løpende	5 000	15 000	3 000	3 000	26 000
BRR - Biler og redningsverktøy	Løpende	6 300	500	1 000	6 100	13 900
Maskinpark	Løpende	4 400	4 500	5 700	3 800	18 400
IT felles infrastruktur	Løpende	4 800	5 000	4 000	4 000	17 800
IKT - Skole	Løpende	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
IKT - barnehage	Løpende	300	300	300	300	1 200
Lovpålagte brukertilpasninger (skole, bhg.)	Løpende	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Kommunale veier	Løpende	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Trafikksikkerhetstiltak	Løpende	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Viul bru	0	17 000				17 000
Toaletter i Fosseparken	0	4 000				4 000
Fortau Asbjørnsens gate	0		2 000			2 000
Medisinkabinett legevakten	0		1 000			1 000
Krematorium	0	2 000				2 000
Parkeringsplasser Heradsbygda	0	13 000				13 000
Solskjerming Haugsbygd, Vang og Helgerud	0	2 000				2 000
Nytt utstyr Ringerikskjøkken		1 700				1 700
Haugsbjgd utskifting kunstgress	0		5 000			5 000
Omsorgsboliger Sokna	0		2 000	30 000	48 000	80 000
Bru Petersøya	0	2 000	5 000	25 000	38 000	70 000
IT-pakke nytt kommunestyre	0	2 000				2 000
Sum egne investeringer	486 155	236 200	82 300	196 000	223 200	737 700

Investeringsbudsjettet - selvkostprosjekter:

Selvkostprosjekter:

Tidligere vedtatt og løpende prosjekter:

Eggemoen VA og høydebasseng	18 571	13 000				13 000
Styresystem Nes RA og Monserud RA	18 000		12 000			12 000
Reservevannkilde Sokna vannverk	1 000	0	2 500	2 500	2 500	7 500
Overføringsledning Hen - Hallingby	9 800	12 000	29 000	30 000	0	71 000
Overføringsledning reservevannskilde Ringerike vannv	20 000	25 000	19 000			44 000
VA-anlegg Parkgata - Storjordet etappe 2	8 000		7 000			7 000
Ringeriksgata VA-anlegg	7 200	1 800				1 800
Digitale vannmålere	12 500	3 000				3 000
Utskifting vannledninger	Løpende	16 000	16 000	16 000	16 000	64 000
Utskifting avløpsledninger	Løpende	16 000	16 000	16 000	16 000	64 000
Sum selvkost	95 071	86 800	101 500	64 500	34 500	287 300

- Oversiktene viser nye prosjekter eller nye bevilgninger i eksisterende prosjekter i henhold til betalingsplan.
- Finansieres med mva-refusjon og nytt låneopptak

Finansiering av investeringene:

Tall i millioner kroner	Regnskap	Rev. Budsjett	Handlingsplanperioden			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sum investeringsutgifter	420	471	396	222	268	265
Kompensasjon for merverdiavgift	-60	-74	-53	-17	-38	-43
Tilskudd fra andre	-147	-15	-6	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-16	-5	-5	0	-46	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Bruk av lån	-183	-370	-326	-198	-177	-214
Sum investeringsinntekter	-407	-465	-390	-215	-261	-258
Videreutlån (Startlån)	102	80	80	80	80	80
Bruk av lån til videreutlån	-102	-80	-80	-80	-80	-80
Avdrag på lån til videreutlån	51	18	19	19	19	19
Mottatte avdrag på videreutlån	-46	-11	-12	-12	-12	-12
Netto utgifter videreutlån	4	8	7	7	7	7
Overføring fra drift	-8	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-40	-8	-7	-7	-7	-7
Bruk av ubundet investeringsfond	-5	-6	-6	-6	-6	-7
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-18	-13	-13	-13	-13	-14
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bruk av lån i 2023 består av nytt låneopptak 279,6 millioner kroner og bruk av ubrukte lånemidler fra allerede igangsatte prosjekter på 46 millioner kroner.

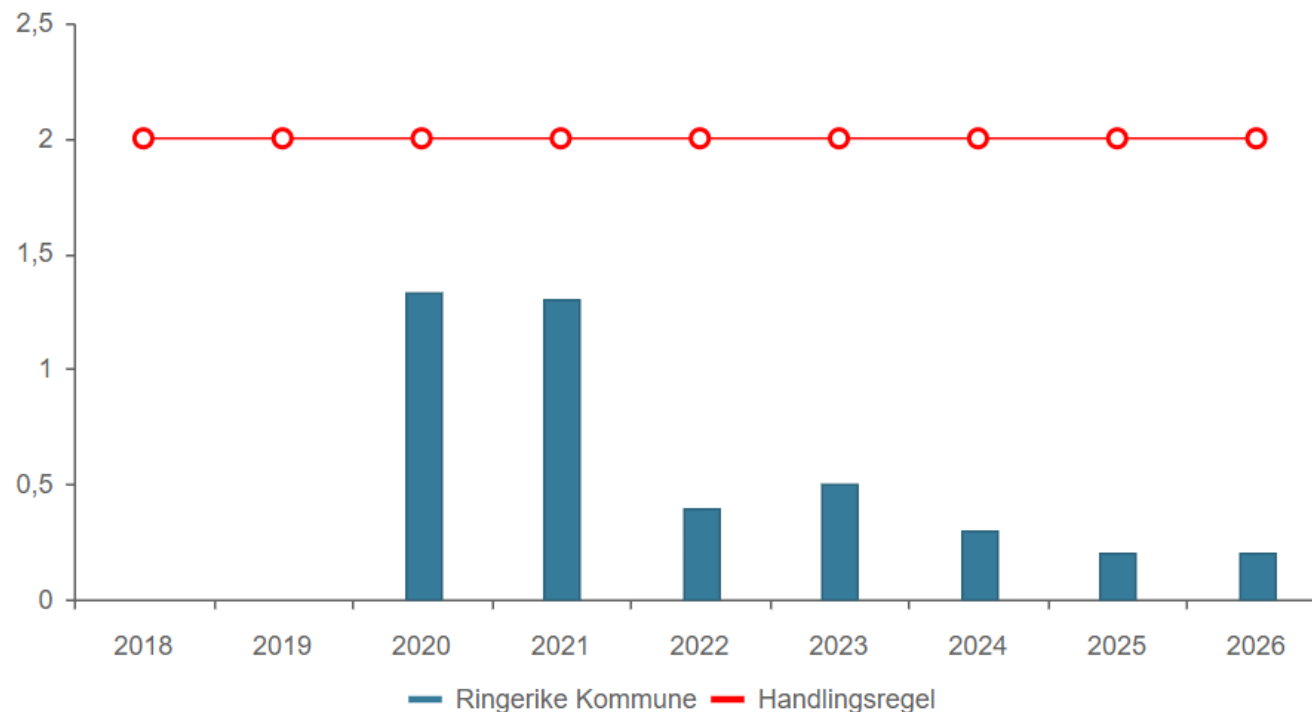

Finansielle måltall (handlingsregler)

RINGERIKE
nærmest det meste

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter:

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Ringerike Kommune	0,0 %	0,0 %	1,3 %	1,3 %	0,4 %	0,5 %	0,3 %	0,2 %	0,2 %
Handlingsregel	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

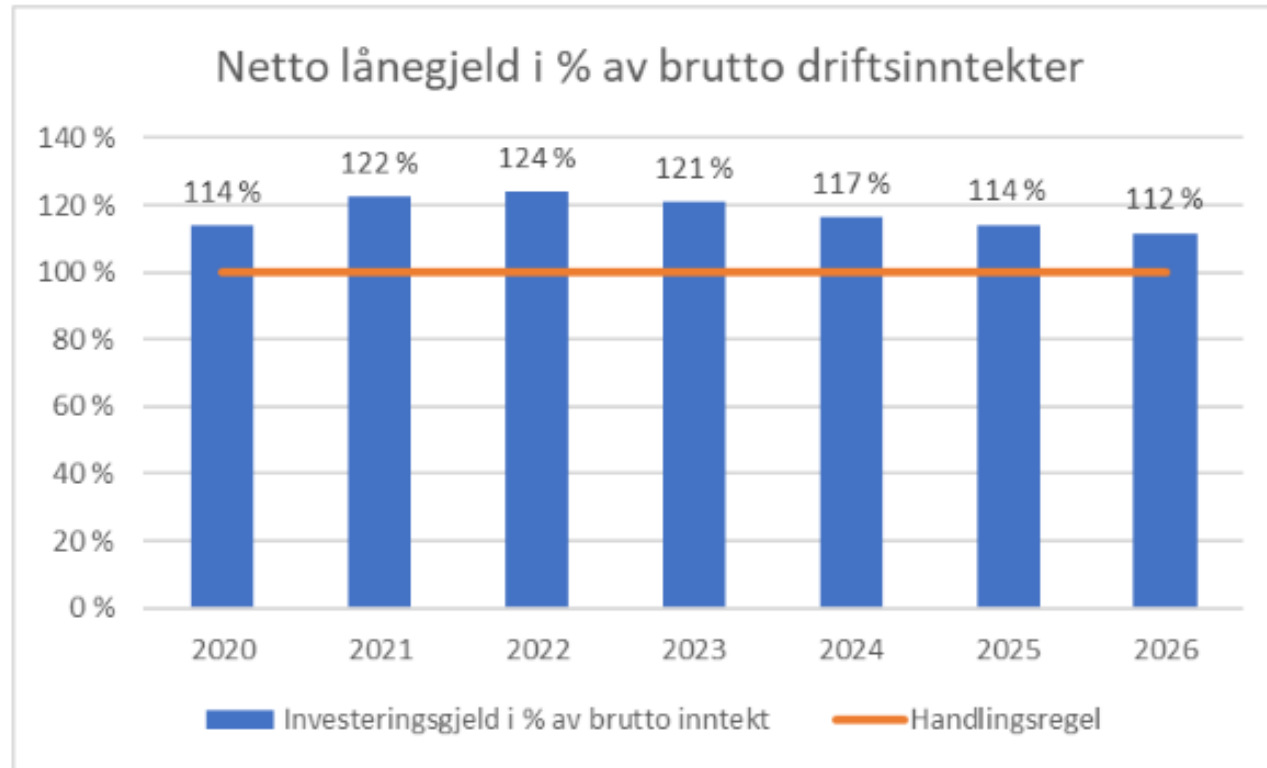
Disposisjonsfond i % av bruttodriftsinntekter:

- Ved inngangen til 2022 utgjorde fondet 10,7 prosent av inntektene.
- Negativt regnskapsresultat i 2022 vil redusere andelen ned mot 8 prosent.
- Budsjettforslaget foreslår årlig avsetning til disposisjonsfond på 30 millioner kroner i perioden 2023-2026.
- Inntektene vokser hvert år og fondet vil utgjøre over 10 prosent igjen ved utgangen av 2025.
- Disposisjonsfondet er sentralt i en stabil tjenesteproduksjon over år.

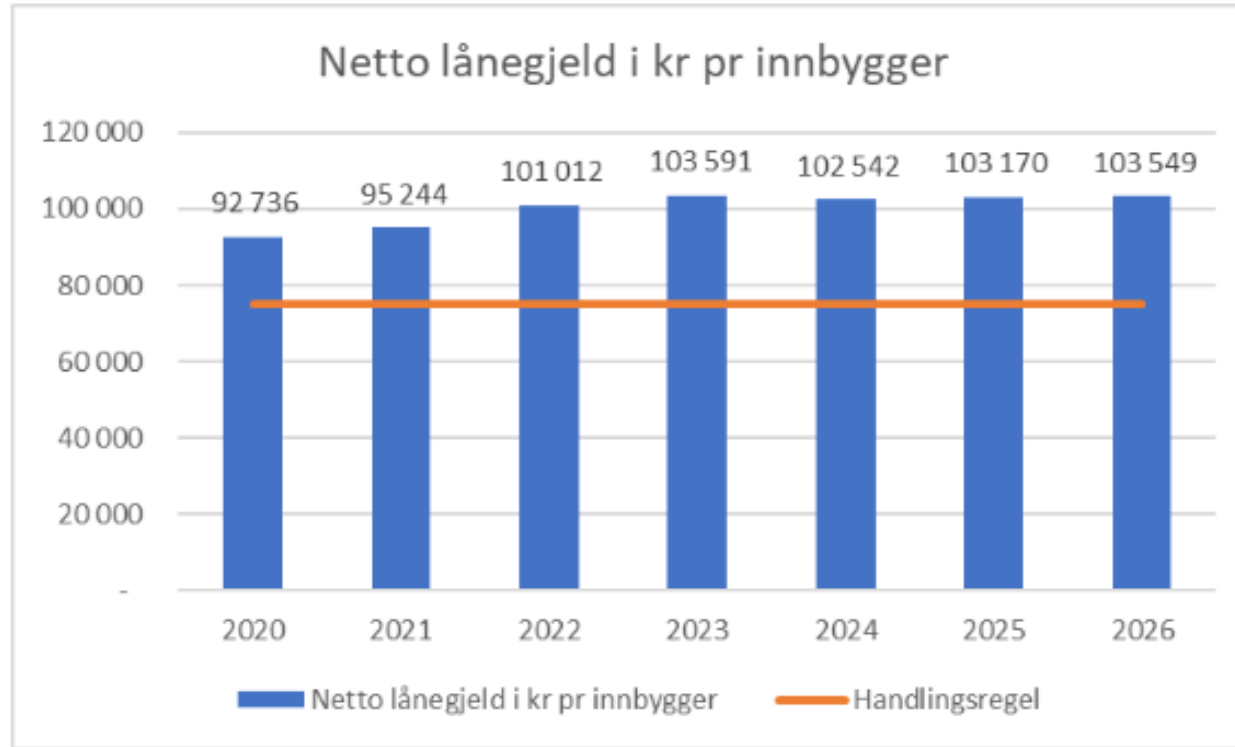
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter:

- Det er i beregningen forutsatt at kommunens inntekter øker med 3,5 prosent årlig.
- Netto lånegjeld vil i hele planperioden være høyere enn handlingsregelen tilsier.
- Gjeldsgraden reduseres gradvis i hele perioden

Netto lånegjeld i kroner pr innbygger:

- SSB sine fremskrivninger om folketall er lagt til grunn i perioden
- Lånegjeld pr innbygger vil i hele planperioden være høyere enn handlingsregelen tilsier
- Netto lånegjeld pr innbygger holder seg forholdsvis stabil rundt 103 000 kroner i hele planperioden.

Eiendomsskatt

RINGERIKE

nærmest det meste

- Ny taksering gjennomføres i 2022 – Resultatene ikke klare ennå, men foreløpige prognoser tilsier en dobling av verdigrunnlaget for boliger siden forrige taksering for over 10 år siden.
- Rådmannen har lagt inn en forsiktig antakelse om samlet inntekt eiendomsskatt på 75 millioner kroner. Beløpet er en videreføring av tallet som ble lagt i handlingsplan 2022 – 2025.
- Blir resultatet av retakseringen en gjennomsnittlig dobling av takstgrunnlagene vil inntekten kunne passere 100 millioner (er ca 57 millioner i 2022).
- Rådmannen har ikke lagt til grunn endringer i beskatningen ved endring av promille eller bunnfradrag.
- Rådmannen vil komme med et notat til den politiske behandlingen i november når retaksering er nærmere fullføring. Notatet vil inneholde inntektsprognose, og alternative inntektsbeløp ved endring av promillesatser og bunnfradrag.

Selvkost

RINGERIKE
nærmest det meste

Lovpålagte selvkostområder:

- Vann
- Avløp
- Slam
- Renovasjon (HRA)

Selvpålagte selvkostområder:

- Feiing
- Private reguleringsplaner
- Byggesak
- Utslipp/ tilsyn
- Oppmåling
- Eierseksjonering

Faktorer som endrer tidligere beregninger:

- Renteutviklingen – kalkylerentene for perioden 2023-2026 har endret seg fra rundt 2 prosent til i underkant av 4 prosent på ett år.
- Strømpriser påvirker de løpende driftskostnadene. Økt fra 6 millioner kroner i kalkylene for 2022 til ca 20 millioner kroner i 2023.
- Pris- og lønnsvekst (KPI og byggekostnad kraftig opp i 2022)
- Tomme selvkostfond innenfor VAR- områdene.

Prognose utvikling selvkostfond 2022:

	Regnskap 01.01.2022	Prognose saldo 31.12.2022	Negativt fond 31.12.2022
Selvkostfond vann			10 075 516
Selvkostfond slam	-1 190 496		575 199
Selvkostfondfond avløp	-23 078 617		5 543 487
Selvkostfond feiing	-786 099	-42 324	
Selvkostfond plan			
Selvkostfondfond byggesak	-224 166	-1 079 764	
Selvkostfond utslipp		-420 006	
Selvkostfondfond oppmåling	-494 267	-156 923	
Selvkostfondfond eierseksjonering	-236 959	-89 115	
	-26 010 604	-1 788 132	16 194 202

Gebyrutvikling:

Selvkostområde	Gebyr	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vann	Forbruks gebyr (kr/m3)	24	23	30	38	40	42	43
Avløp	Forbruks gebyr (kr/m3)	48	45	42	66	66	69	70
Slam	Normal gebyr (kr/vare)	247	91	207	295	298	301	305
Slam	Sats tette tanker renseskostnad pr m3	0	69	157	223	225	228	231
Slam	For septik/slam/ gråvann fra andre kommuner pr m3	0	280	329	379	383	387	392
Feiing	Normalgebyr (kr/vare)	425	433	375	446	454	488	541
Utslipp	Normalgebyr (kr/vare)	540	540	590	547	560	577	595

- Gebyrene for vann øker med rundt 26 prosent fra 2022 til 2023
- Gebyr for avløp øker med 57 prosent fra 2022 til 2023
- Normalgebyr for slam er tilbake til nivåer fra 2020 etter en periode med bruk av fond.
- Gebyr for slam fra tette tanker øker med 42 prosent fra 2022 til 2023

Hvordan påvirker budsjettforslaget til rådmannen innbyggerne?

RINGERIKE
nærmest det meste

Budsjettforslagets påvirkning på innbyggerne:

- Fortsatt gode tjenester – sektorene er tilført midler til å kunne videreføre et godt tjenestetilbud, men ressursen til tjenestene er tatt noe ned (3,5 - 4 prosent av lønnsmasse)
- Investeringsprosjekter går i stor grad som planlagt. Stadig flere formålsbygg ferdigstilles og tas i bruk (eks Hov ungdomsskole og Haugsbygd Arena)
- Økte priser i prislisten for kommunale tjenester
- Økt takstgrunnlag eiendomsskatt
- Økte gebyrer for kommunale tjenester innenfor selvkostområdene

Videre budsjettprosess:

Budsjettet leses lettest digitalt: https://pub.framsikt.net/2023/ringerike/bm-2023-r%C3%A5dmannens_budsjettforslag_2023/#/

25. Oktober – FS legger budsjett og handlingsplan ut på høring

Primo november – Utvalgene behandler sak og budsjett og handlingsplan

11. November – foreslått høringsfrist

22. November – FS vedtar sin innstilling til kommunestyret

08. Desember – Kommunestyret vedtar budsjett og handlingsplan

Ved behov for hjelp, støtte og kontroll av budsjettforslag ta kontakt med kommunalsjef økonomi, Roger Mathiesen, eller rådmann, Tore Isaksen.

RINGERIKE

n æ r m e s t d e t m e s t e

Takk for oppmerksomheten!

RINGERIKE
nærmest det meste

RINGERIKE
KOMMUNE